Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΜΟΥΣΙΚΟΚΡΙΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΣ

Συναυλία τῆς Δημοτικῆς Χορωδίας Ἀθηνῶν (Διευθυντής : Β. Καρποδίνης).

ΥΠΟ ΤΟΥ ΣΥΝΕΡΓΑΤΟΥ ΜΑΣ κ. ΑΝΤ. Κ. ΛΑΒΔΑ

Μὲ τὴν συναυλία της τῶν Χριστουγέννων, ἡ Δημοτικὴ Χορωδία Ἀθηνῶν ἔφερε στὴν πολλαπλῶς εὐχάριστη διαπίστωσι ὅτι, χάρις στὴν ἐργασία καὶ τὴν πεῖρα τοῦ Βασ. Καρποδίνη, ὁ Δῆμος Ἀθηναίων ἀπέκτησε πλέον ἕνα ὄργανο καλλιτεχνικῆς ἐκδηλώσεως, ποὺ τὸν τοποθετεῖ, ἀπὸ τῆς πλευρᾶς αὐτῆς, σὲ μία στάθμη ἀσυνήθη γιὰ τὰ ἑλληνικὰ κοινοτικὰ πράγματα, ὅπως τὰ ἐσυνηθίσαμε νὰ φαίνωνται στοὺς τομεῖς τῆς πνευματικῆς δραστηριότητος. Εἶναι γνωστὸν ὅτι σὲ χῶρες τῆς Δύσεως ἡ Ὀρχήστρα ἢ ἡ Χορωδία τῆς Πόλεως, ὁ δημοτικὸς δηλαδὴ μουσικὸς ὀργανισμός, ἐξυπακούεται ὡς ἕνας ὀργανισμὸς σοβαρότητος καὶ κύρους καὶ μόνον ἐξ αὐτοῦ τοῦ τίτλου του. Ἐδῶ τὸ ὁ,τιδήποτε ἀνάλογο κινδυνεύει, ἀκριβῶς, ἀπὸ τὴν ἀντίθετο προκατάληψι. Παρ' ὅλον ὅτι ἔστω καὶ ἡ δημοτικὴ μπάντα, κατὰ πρῶτον, ἢ ἡ χορωδία, ἢ ἡ μανδολινάτα ἀποτελοῦν, ἢ πάντως, ἀπετέλουν ἕως τοῦ τελευταίου πολέμου, μία παράδοσι γιὰ πολλὲς πόλεις τοῦ τόπου. Ἀλλὰ τὰ «δυτικά» αὐτὰ εἴδη, ἂν καὶ εἶχε ἔτσι ἐπιδιωχθῇ ἡ καλλιέργειά των, δὲν ἀπεδείχθη, πλὴν ἐξαιρέσεων, ὅτι εὐδοκιμοῦν. Καὶ περισσότερον ἰσχύει αὐτό, ὡς πρὸς τὸ εἶδος τῆς χορωδίας ποὺ ἠμπορεῖ νὰ φθάσῃ σὲ βαθύτερες μουσικὲς περιοχὲς ἀπὸ ὅσον τὰ δύο ἄλλα. Οἱ λόγοι εἶναι πολλοὶ καὶ διάφοροι, εἰδικῶς ὅμως πρὸς τὴν χορωδία ἐπισημαίνεται, ὡς ἕνας ἐκ τῶν λόγων, τὸ ὅτι ἡ ἀπὸ αἰώνων διαμορφωμένη καὶ διατηρουμένη ἐθνικὴ μουσικὴ παράδοσις, εἶναι μονοφωνικὴ καὶ μάλιστα καὶ κατὰ κανόνα μονωδιακή, ἀντίστοιχος τοῦ ἑλληνικοῦ ἀτομικισμοῦ ποὺ τὴν ἐξέθρεψε. Ὁ αὐτός, ἄλλωστε, παράγων ἐθνικῆς ἰδιοσυγκρασίας, παρέχει δυσκολίες καὶ στὴν ἐσωτερική, τεχνική, χορωδιακὴ ἐργασία. Τὸ πνεῦμα τῆς ὁμαδικότητος δὲν εἶναι, βεβαίως, τὸ χαρακτηριστικό μας, ἀλλ' αὐτὸ εἶναι καὶ ποὺ προϋποτίθεται τῆς ὀρθῶς ἐννοουμένης χορωδιακῆς ἀσκήσεως. Ὁ ἐκγυμναστής, λοιπόν, μιᾶς χορωδίας ἐδῶ ὀφείλει κατὰ πρῶτον λόγο νὰ ἐγκαταστήσῃ στὸ ἀνθρώπινο σύνολο ποὺ ἔχει ἐνώπιόν του, ὅ,τι σὲ ἄλλες χῶρες — καὶ πρέπει νὰ ἐννοοῦμε τὶς βόρειες — εὑρίσκεται συνήθως ἕτοιμο καὶ ὡς χαρακτὴρ καὶ ὡς διάθεσι. Καὶ ὁ Βασ. Καρποδίνης θὰ πρέπει νὰ ἔχῃ μοχθήσει πολὺ πρὸς αὐτὸν τὸν στόχο. Διότι, ἡ Δημοτικὴ Χορωδία Ἀθηνῶν ἐνεφανίσθη πράγματι ὡς κάτι περισσότερον ἀπὸ ἕνα σύνολο· ὡς ἕνα ὄργανο ποὺ ἀποδίδει ἕνα ἐνιαῖον ἠχητικὸν ἀποτέλεσμα, μὲ πειθαρχημένες καὶ ἀλληλέγγυες τὶς ἐπὶ μέρους φωνὲς ποὺ τὸ συνιστοῦν. Ἔτσι τὸ «ἀκόρντο», ἂν ἠμποροῦμε, καταχρηστικῶς, νὰ ὀνομάζωμε συγχορδία καὶ τὴν χορωδιακὴν ἐπίσης συνήχησι, ἐμφανίζεται ὄχι μόνο μὲ τονικὴν ἀκρίβεια, ἀλλὰ καὶ μὲ πληρότητα καί, ἀκόμη, μὲ λειότητα ποὺ δὲν ἀφίνει προεξοχὲς οὔτε ἀτομικῶν φωνητικῶν προβολῶν, ἀλλ' οὔτε καὶ μιᾶς ὁμάδος φωνῶν ἔναντι τῆς ἄλλης. Καὶ τὸ τελευταῖο τοῦτο ἀποκαλύπτει μίαν αἴσθησι τῆς ἰσορροπίας τῶν ἠχητικῶν ἐπιπέδων ἀπὸ μέρους τοῦ Β. Καρποδίνη, ποὺ πρέπει ἰδιαιτέρως νὰ ὑπογραμμισθῇ. Ἕνα δεύτερο τεχνικὸν ἐπίτευγμα ὅπου ἐφάνη ὅτι ἡ χορωδιακὴ πεῖρα τοῦ Καρποδίνη ὡδήγησε τὴν Δημοτικὴ Χορωδία τῶν Ἀθηνῶν, εἶναι οἱ προσεκτικῶς λαξευμένες, στρογγυλευμένες καταλήξεις τῶν μουσικῶν φράσεων. Διότι ὑφίσταται πάντοτε ὁ κίνδυνος γιὰ μία χορωδία, ἂν εἰδικὴ, ἐπίπονη ἄσκησι δὲν ἔχει προηγηθῇ, οἱ καταλήξεις αὐτὲς νὰ ξεφτίζουν σὲ ἀνόμοιες μειώσεις τῆς δυναμικότητος τῶν φωνῶν. Ὅμως, οἱ τεχνικοὶ αὐτοὶ χαρακτῆρες ὅσον ἄξιοι πολλῆς προσοχῆς καὶ πολλοῦ ἐπαίνου, δὲν θὰ ἦταν ἱκανοὶ νὰ ἐπισύρουν ἀνεπιφύλακτο τὴν ἐπιδοκιμασία καὶ τῆς ἐργασίας τοῦ Καρποδίνη καὶ τῆς ἀνταποκρίσεως ποὺ εὑρῆκε ἀπὸ τὰ μέλη τῆς Δημοτικῆς Χορωδίας, ἂν τὸ πλέον οὐσιῶδες, ἡ μουσικὴ ἔκφρασις, ἢ πιὸ σωστά, ἡ συναισθηματικὴ ἔκφρασις, δὲν ἀπεδείκνυε ὅτι ὅλα τὰ προηγούμενα ἀποβλέπουν εἰς τὸ νὰ ὑπηρετήσουν τελικῶς αὐτήν. Ἀλλὰ ἐδείχθη πολλὴ ἑρμηνευτικὴ δεξιότης σ' αὐτὴν τὴν διαδοχὴν εἴκοσι μικρῶν χορωδιακῶν συνθέσεων, καθὼς ἡ Χορωδία ὑπεδύετο μὲ πειστικὴ φυσικότητα καὶ ἄνεσι τὸ ὕφος τῆς μιᾶς συνθέσεως ἀμέσως κατόπιν τῆς ἄλλης. Καὶ αὐτὸς ὁ μικρόκοσμος τῶν συντόμων χορωδιακῶν συνθημάτων ἔχει τὶς ἰδικές του ἀπαιτήσεις ἑρμηνευτικῶς. Ἀναφέρονται κυρίως στὴν ἀνάγκη νὰ ὑπάρξῃ μία ὁμόθυμος συγκέντρωσι τῆς διαθέσεως, ὥστε νὰ προβληθῇ μὲ ἀκέραιο τὸ νόημά του ὁ ἐκφραστικὸς πυρὴν τοῦ τραγουδιοῦ, ποὺ, συχνά, δὲν εἶναι παρὰ μία φράσις ὀλίγων μόλις «μέτρων».

Θὰ πρέπει, τέλος, ν' ἀναφερθῇ ὅτι ὑπῆρξεν ἀκριβὲς τὸ φωνητικὸ «σόλο» τοῦ νέου Φ. Κουτλίδη καὶ ἡ συνεργασία στὸ πιάνο τῆς Ξένης Ἀναστασίου - Βιδάλη ἄψογη τεχνικῶς καὶ ἐπίσης ἐκφραστική.

ΑΝΤ. Κ. ΛΑΒΔΑΣ